

1. Розвиток уявлень про кримінально-процесуальну компетенцію прокурора у досудовому провадженні у теорії кримінального процесу

Україна, проголосивши курс на інтеграцію до Європи передбачає, насамперед, приведення стандартів життя українського суспільства до європейських норм. Однією із складових процесу євроінтеграції є реформування правоохоронних органів України, оскільки суди, міліція, прокуратура від імені держави виконують свої специфічні функції, з метою реалізації принципу верховенства права та захисту прав і свобод громадян. Особливе місце у цьому процесі приділяється прокуратурі.

Українська прокуратура, як і інші правоохоронні органи, переживає не найкращі часи. Криза законності, неналежне забезпечення правового захисту особистості й інтересів суспільства, зростання злочинності висувають підвищені вимоги до органів прокуратури. Вказані вимоги вона повною мірою задовольнити не може, оскільки дезорієнтована у виборі цінностей, які має захищати, не має законодавчо закріпленого обсягу повноважень, чіткої регламентації дій, потребує кваліфікованих працівників, втрачено авторитет серед населення. Не останню роль в цьому процесі відіграє також невизначеність місця прокуратури в системі державних органів, що у свою чергу тягне невизначеність її функцій.

Спроби виправити ситуацію, що склалась, робляться вже на протязі двадцяти років незалежності України – розробляються концепції реформування судової влади (28.04.1992 року Постановою Верховної Ради України (далі ВРУ) № 2296 затверджено Концепцію судово-правової реформи в Україні, 21.05.1999 року прийнято Постанову ВРУ № 698 «Про засади судово-правової реформи», 10.05.2006 року Президентом України було видано Указ № 361/2006 «Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до Європейських стандартів» та Указ Президента України від 8.04.2008 року № 311/2008 «Про концепцію реформування кримінальної юстиції України», 23.12.2009 року

прийнято Постанову ВРУ № 1789 «Про створення тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з підготовки концепції судово-правової реформи», 17.08.2010 року було прийнято Указ Президента України № 820/2010 «Про Робочу групу з питань реформування кримінального судочинства»), прокуратури (Концепція реформування органів прокуратури в Україні, розроблена у 2003 році; видано Розпорядження Президента України № 362/2011 від 22.11.2011 року «Про робочу групу з питань реформування прокуратури та адвокатури»), вносяться зміни до діючого Закону України «Про прокуратуру», вносились зміни до Кримінально-процесуального кодексу України (далі КПК). Суттєвим кроком в напрямку вирішення зазначених питань стало прийняття Верховною Радою України 13 квітня 2012 року нового Кримінального процесуального кодексу України, який вже встигли назвати малою Конституцією України, і який посилює статус прокурора, повноваження якого і сьогодні є доволі широкими.

Однак, швидкого покращення ситуації очікувати зарано, оскільки новий КПК навряд чи ефективно запрацює без проведення низки реформ, в тому числі реформи прокуратури, яка повинна здійснюватись в межах чинної Конституції України. До речі, Рада Європи рекомендувала запускати документ не раніше ніж через два роки. За цей час потрібно підготувати систему до роботи в нових умовах, навчити персонал, створити необхідні структури, а також прийняти нові редакції законів про прокуратуру, МВС, СБУ, адвокатуру та оперативно-розшукову діяльність

Вирішення цієї проблеми є, і міститься воно не у розробці чергової концепції прокурорського нагляду і не в занадто вільному поводженні із законодавством про прокуратуру, а насамперед, у з'ясуванні ролі (компетенції) прокуратури у сучасному кримінальному процесі.

Для розв'язання наведеного питання, перш за все, необхідно звернутись до деяких історичних аспектів становлення і розвитку прокуратури.

Виникнення прокуратури було обумовлено розвитком суспільних відносин і необхідністю їх регулювання в інтересах суспільства, держави,

особи. Забезпечення багатоманітності суспільних інтересів покладається на відповідні державні інститути, в тому числі і на прокуратуру. Прокуратура, як один з інститутів державної влади, з моменту її виникнення стала в конкретній державно-правовій системі органом публічної влади зі специфічними функціями, для виконання яких наділена певною компетенцією.

Історико - правові періоди розвитку інституту прокуратури збігаються з головними етапами розвитку державно-правової системи. Розвиток суспільних відносин на певних історичних етапах потребував радикальних змін державно-правової системи, що викликало необхідність зміни функцій і кримінально-процесуальної компетенції прокуратури.

Зрозуміти сутність і значення кримінальної процесуальної компетенції прокурора на окремих етапах провадження по кримінальній справі у сучасних умовах реформування судової системи України неможливо без розуміння сутності поняття «компетенція» та визначення її меж. Також без загального розуміння «компетенції» неможлива її інтеграція з практичною діяльністю.

Кожен орган виконавчої влади України наділений державою відповідною компетенцією, яка закріплюється в правових актах. В теорії права термін «компетенція» використовується саме по відношенню до представників державних органів, оскільки держава наділила їх певними власними повноваженнями.

Компетенція – одна з фундаментальних категорій права. Сам термін «компетенція» походить від латинської «competentia» та перекладається, як домагаюся, відповідаю, взаємно прагну, та означає коло повноважень якоїсь установи чи особи, або коло питань, в яких ця особа володіє знаннями чи досвідом [1, с. 191].

Тобто, у загальноживаному значенні воно визначається, з одного боку, як обсяг повноважень, що надані за посадою чи урядовцеві, а з іншого, - як знання й досвід фахівця певної галузі. Слід зазначити, що в юридичній

літературі крім терміна «компетенція» зустрічається також поняття «компетентність». Воно означає обізнаність, здатність вирішувати питання певного характеру, є показником знання [, с. 765], і за своїм змістом немає нічого спільного з категорією «компетенція».

Поняття «компетенція» широко вживається в різних галузях наукового знання – політиці, педагогіці, менеджменті, юриспруденції, тощо та склалося досить давно. Ще за часів Римської імперії посадові особи повинні були реалізовувати свої публічні функції в відповідності до закону та не обходити його, що можна розглядати як перші правила компетенції.

З кінця XIX століття вітчизняні вчені стали проявляти великий інтерес щодо питань державного будівництва, в тому числі визначенню та дослідженню юридичної природи компетенції.

Так, А. Д. Михельсон у 1865 році у своїй праці «Объяснение 25000 иностранных слов, вошедших в употребление в русский язык, с означением их корней» визначив компетенцію, як «домогательство, преимущественно нескольких лиц, стремящихся к одной цели» [2]. Ф. Ф. Павленков у 1907 році склав «Словарь иностранных слов, вошедших в состав русского языка» та зазначив, що компетенція – «это круг ведомства какого-либо присутственного места» [3]. М. В. Попов вважав, що компетенція – це «круг ведомства; право к.-л. государственного установления осуществлять предоставленные ему законом полномочия», це визначення і вніс до «Полного словаря иностранных слов, вошедших в употребление в русском языке» [4], яке було видано у тому ж 1907 році.

На сучасному етапі розвитку суспільства встановленню сутності даного поняття також приділяється чимало уваги. Наприклад, у тлумачному словнику С.І. Ожегова під компетенцією розуміється коло повноважень будь-якої установи чи особи [5, с. 545].

Один із Словників іншомовних слів визначає компетенцію, як: 1) добру обізнаність із чим-небудь; 2) коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи; 3) коло питань, в яких дана особа має певні

повноваження, знання, досвід і т.ін. [6].

Немає єдності у визначенні поняття «компетенція» і в енциклопедичних виданнях та юридичних словниках. Так, Радянський енциклопедичний словник визначає компетенцію, як коло повноважень, які надаються законом, уставом або іншим актом конкретній особі або посадовій особі [с.614]. Юридичний енциклопедичний словник компетенцію визначає, як сукупність повноважень, прав і обов'язків органу міжнародної організації, державного органу, посадової особи, органу місцевого самоврядування, органу управління, а також осіб, що виконують управлінські функції [с. 218]. Словник термінів з правознавства визначає компетенцію, як сукупність предметів відання, завдань, повноважень, прав та обов'язків посадової особи або державного органу чи громадської організації [с.275]. За словником адміністративного права, компетенція – це інститут публічного права, зокрема, адміністративного права, який репрезентує комплексну нормативно оформлену характеристику повноважень громадського або державного органу, організації, посадової особи, іншого службовця у певній сфері державного або громадського управління[с.169] .

Поняття «компетенція» закріпилось і в юридичній літературі, а також знаходить застосування в законодавстві України. Однак, в сучасній юридичній науці відсутнє чітке визначення поняття «компетенції», в зв'язку з чим вчені вкладають різні смислові значення в це поняття, дуже часто, ототожнюючи з поняттями «повноваження», «правовий статус», «слідність», «слідність», «процесуальне становище», тощо. Наявність цих невідповідностей та помилок у визначенні компетенції, у свою чергу, призводить до негативних наслідків у всіх сферах життєдіяльності держави.

Наприклад, П.С. Елькінд, визначає компетенцію, як сукупність повноважень будь-якого органу чи посадової особи в сфері його діяльності при виконанні своїх функцій [7, с. 154].

В.М. Савицький ототожнює поняття компетенція та слідність, виділяючи універсальну, виключну та обмежену компетенцію, як види

підслідності [8, с. 190]. Таке становище, до речі, характерно і для законодавства України та інших країн. Наприклад, ч. 2 ст. 218 КПК України містить положення, в відповідності до якого, у випадку якщо слідчому із заяви, повідомлення або інших джерел стало відомо про обставини, які можуть свідчити про кримінальне правопорушення, розслідування якого не віднесене до його компетенції, він проводить розслідування доти, доки прокурор не визначить іншу підслідність. Проаналізувавши це положення можна зробити висновок, що терміни «компетенція» та «підслідність» законодавцем використовуються як тотожні.

У розділі II Кримінального процесуального кодексу Республіки Молдова, в якому ведучи мову про підсудність кримінальних справ законодавець одночасно оперує рядом понять, таких як «територіальна компетенція», «компетенція при об'єднанні кримінальних справ», «конфлікт компетенції», тощо.

О.М. Ригіна, кажучи про особливості компетенції Верховного суду США у назві четвертого розділу своєї дисертації використовує термін «юрисдикція» [9, с. 93].

Спочатку поняття компетенції склалося в науці адміністративного права і особливої актуальності питання компетенції набули наприкінці 70 – х, початку 80 – х років.

Зокрема, Б.М. Лазарев визначає компетенцію як систему повноважень органу державного управління щодо здійснення державної влади [10, с. 101].

С.Р. Течієв у своєму дисертаційному дослідженні «Компетенція органів виконавчої влади суб'єктів Російської Федерації» вказує, що компетенція – це правова форма вираження виконавчої влади, яка відображає зміст правового статусу державного органу, та визначає його роль і місце у вертикальній та горизонтальній площинах системної організації державної влади [11].

Ю.О. Тихомиров, досліджуючи правову природу компетенції, виділяє такі її елементи, як: 1) нормативно встановлені цілі; 2) предмети відання як

юридично визначені сфери і об'єкти впливу; 3) владні повноваження як гарантована законом міра прийняття рішень та вчинення дій [12, с. 55-56].

У міжнародному публічному праві термін «компетенція» застосовується у двох випадках: у першому випадку ідеться про компетенцію органів державної влади та місцевого самоврядування на підставі наявних у них повноважень для вчинення певних дій на міжнародній арені. У другому випадку ідеться про компетенцію міжнародних організацій - вторинних суб'єктів міжнародного публічного права, створених на основі міжнародних договорів між державами [13, с. 54].

В господарському праві під господарською компетенцією слід розуміти сукупність конкретних прав та обов'язків державного органу, тобто його владних повноважень, юридичної відповідальності та предмета відання щодо управління та здійснення господарської діяльності, якими він наділений безпосередньо в силу закону та обсяг яких не може бути змінений за його власним бажанням [14, с. 14].

Теорія прокурорського нагляду, щодо державних органів, які здійснюють нагляд за дотриманням законів, при визначенні компетенції цих органів використовує ряд термінів.

Наприклад, О.О. Зархін, розглядаючи проблеми нагляду військового прокурора за розслідуванням злочинів, на одній сторінці автореферату дисертації використовує різні терміни - „правове становище військової прокуратури”, „повноваження військового прокурора”, „правове становище слідчого військової прокуратури” [15, с. 2]. В іншому місці автореферату автор зазначає, що правове становище військового прокурора має істотні особливості, ... що заважають виконанню військовими прокурорами своїх службових повноважень [15, с. 5].

М.І. Мичко, у своїй дисертації на тему: «проблеми функцій та організаційного устрою прокуратури України» один підрозділ присвятив розмежуванню компетенції між вищестоящими і нижчестоящими

прокуратурами, а другий горизонтальному розмежуванню компетенцій органів і структурних підрозділів прокуратури [16, с. 26 - 27].

С. І. Герасимов, визначаючи органи, які мають здійснювати кримінальне переслідування зазначає, що кримінальне переслідування не є виключною компетенцією органів прокуратури, таким правом наділені органи дізнання і суд, хоча така функція йому не притаманна [17, с. 47], тобто ведучи мову про одне й те саме оперує декількома термінами - «компетенція», «право», «функція».

Теорія і практика кримінального процесу оперує такими поняттями і термінами, як «компетенція», «повноваження», «уповноважені органи», «правовий статус», «компетентність», «предмети відання», які як правило використовуються як рівнозначні.

Так, у навчальному посібнику з кримінального процесу України його автор Є.Г. Коваленко термін «компетенція» вживає лише характеризуючи органи дізнання при перерахуванні їх повноважень. У наступних розділах підручнику мова вже йде про «повноваження» начальника слідчого відділу, прокурора, захисника [18, с.77].

В.Т. Маляренко, досліджуючи особливості участі прокурора у кримінальному судочинстві, вказує, що реалізація в законі такої функції прокуратури як державне обвинувачення, повинна здійснюватись через закріплення у КПК повноважень і прав прокурора [19, с.9].

М.О. Ковальов, оперуючи поняттям «обов'язки прокурора» по суті веде мову про його повноваження [20, с.1].

Як бачимо, в теорії кримінального процесу дослідження кримінальної процесуальної компетенції обмежується встановленням сутності повноважень, функцій, прав, обов'язків суб'єктів кримінального процесу, хоча ці поняття є лише частиною (елементами) компетенції.

Така ситуація викликала необхідність ґрунтовного, глибокого, всебічного дослідження сутності феномена кримінальної процесуальної компетенції, і особливого значення це дослідження набуває у світлі змін

кримінального процесуального законодавства України, наслідком яких є реформування судових органів, органів прокуратури, досудового слідства, адвокатури, тощо.

Суттєвим кроком у вирішенні цього завдання стало перше в Україні монографічне дослідження Л. М. Лобойка «Кримінально – процесуальна компетенція», в якій автор комплексно розглянув не тільки поняття та сутність кримінально-процесуальної компетенції, а і виділив та надав змістовну характеристику її елементів.

Так, Л.М. Лобойко сформулював поняття кримінально-процесуальної компетенції, як покладений кримінально-процесуальним законом на органи дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду обсяг публічних справ у сфері вирішення кримінально-правових конфліктів, які виникають у суспільстві [21, с. 25].

Неузгодженість термінологій спостерігається і в законодавстві України, в тому числі кримінальному процесуальному. Так, наприклад, КПК України від 28.12.1960 року, у ст. 4 КПК України наділяв суд, прокурора, слідчого і орган дізнання компетенцією порушити кримінальну справу в кожному випадку виявлення ознак злочину. Термін «компетенція» вживався і в інших статтях, наприклад в ст. 39 (визначення підсудності справ, які належать до компетенції декількох однойменних судів), ст. 40 (визначення підсудності справ, які належать до компетенції різнойменних судів). Стаття 42 закріплювала обов'язок суду прийняти до свого провадження справу, направлену за підслідністю, якщо при цьому не перевищується компетенція суду, ч. 4 ст. 77 закріплювала положення про можливість експерта, в тому випадку, якщо поставлене питання виходить за межі його компетенції, повідомити орган, що призначив експертизу про неможливість дати висновок, в відповідності до ч. 4 ст. 310 суд при призначенні експертизи в суді усуває ті питання, які не належать до компетенції експерта. Термін «повноваження» містили ст. 103 КПК України – повноваження органів дізнання, ст. 114 – повноваження слідчого, ст. 114¹ – повноваження

начальника слідчого відділу, ст. 227 – повноваження прокурора по здійсненню нагляду за виконанням законів органами дізнання і досудового слідства.

Така ж невизначеність спостерігається і при аналізі проектів кримінально-процесуального кодексу. Наприклад, у проекті кримінально-процесуального кодексу України № 3456-д від 18.11.2005 року в одній статті 6 вживались терміни – компетенція, повноваження, компетентний орган. Стаття 21 зобов'язувала прокурора, слідчого, орган дізнання в межах своєї компетенції незалежно від думки окремих фізичних чи юридичних осіб почати провадження у справі у кожному випадку виявлення ознак злочину. Стаття 102 передбачала, що суд, суддя, слідчий суддя, прокурор, слідчий, начальник слідчого підрозділу, начальник органу дізнання, особа, яка здійснює дізнання, у межах своєї компетенції приймають процесуальні рішення у відповідності з матеріалами справи, керуючись законом.

Стаття 26 містила перелік повноважень судді, стаття 31 передбачала повноваження прокурора у кримінальному провадженні, стаття 32 - повноваження прокурора у досудовому провадженні, стаття 42 - повноваження органів дізнання, стаття 43 – повноваження начальника органу дізнання. Стаття 35 закріплювала, що досудове слідство здійснюють слідчі відповідно до компетенції, визначеної законом, а у 36 статті вже йшлося про повноваження слідчого.

У проекті кримінально - процесуального кодексу України № 1233 від 13.12.2007 року стаття 21 закріплювала принцип публічності, відповідно до якого прокурор, слідчий, орган дізнання в межах своєї компетенції незалежно від думки окремих фізичних чи юридичних осіб зобов'язані почати провадження у справі у кожному випадку виявлення ознак злочину, стаття 101 уповноважувала суд, суддю, слідчого суддю, прокурора, слідчого, начальника слідчого підрозділу, начальника органу дізнання, особу, яка здійснює дізнання, у межах своєї компетенції приймати процесуальні рішення у відповідності з матеріалами справи, керуючись законом. 187 стаття

зобов'язувала орган дізнання, особу, яка здійснює дізнання, слідчого, прокурора негайно в межах своєї компетенції почати попередню перевірку заяви, повідомлення чи іншої інформації про злочин. Стаття 450 передбачала компетенцію присяжних.

У статті 26 проекту мова йшла про «повноваження судді». У статтях 31, 41, 43 також вживався термін «повноваження», якими наділялись прокурор, органи дізнання, начальник органу дізнання у кримінальному провадженні.

Стаття 635 містила термін «уповноважені органи», перераховуючи органи, які уповноважені здійснювати міжнародну правову допомогу у кримінальних справах. У частині 1 статті 635, частині 4 статті 636 йшлося про компетентні органи іноземних держав, а у частині 2 статті 638 про компетентний орган держави.

У Проекті КПК від 05.07.2011 року термін «компетенція» вживався у п. 16 ст.4, в якій визначалось поняття «слідчий», і вказувалось, що це службова особа ... , уповноважена в межах компетенції ... провадити досудове розслідування кримінальних правопорушень [22]; ст. 8 перераховувались права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність; у ч. 2 ст. 116, у відповідності до якої, якщо слідчий проводить розслідування правопорушення, яке не віднесено до його компетенції, він проводить розслідування до тих пір поки прокурор не визначить іншу підслідність; у ст. 180 (тримання під вартою) де мова йшла про компетентні органи іноземної держави. У статтях 26, 27, визначаючи основні засади принципів публічності та диспозитивності зазначалось, що прокурор, слідчий зобов'язані в межах своєї компетенції розпочати розслідування в кожному випадку виявлення ознак злочину. Суд у кримінальному провадженні вирішує тільки ті питання, які віднесені до його компетенції. Статтею 382 закріплювалось положення в відповідності до якого присяжний може приступити до виконання своїх обов'язків тільки після того, як підтвердить, що його права, обов'язки та компетенція йому зрозумілі.

У подальшому тексті проекту вживався термін «повноваження». Так, наприклад, у п. 17 ст. 4 зазначалось, що прокурор діє у межах своїх повноважень; у ч. 1 ст. 38 містилось положення про те, що прокурор уповноважений починати досудове розслідування ... та здійснювати інші повноваження передбачені цим кодексом; у ст. 43 перераховувались повноваження слідчого; ст. 54 містила перелік документів, що підтверджують повноваження захисника.

Не змінюється таке становище і з прийняттям нового КПК України, в якому використовуються всі зазначені вище терміни. Наприклад, ст. 4 визначаючи поняття слідчого, зазначає, що це службова особа ... уповноважена в межах *компетенції* провадити досудове розслідування кримінальних правопорушень; у тій же статті використовується термін «повноваження» коли мова йде про визначення поняття прокурора - це Генеральний прокурор України, прокурори Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, міжрайонні прокурори, прокурори міст і районів ... , які діють у межах своїх повноважень; ст. 25 визначаючи суть принципу публічності закріплює положення в відповідності до якого прокурор, слідчий зобов'язані в межах своєї компетенції розпочати досудове розслідування в кожному випадку безпосереднього виявлення ознак кримінального правопорушення; у ч. 3 ст. 26 зазначається, що слідчий суддя, суд у кримінальному провадженні вирішує лише ті питання, що винесені на їх розгляд сторонами та віднесені до їх повноважень; у статті 36 перераховуються «повноваження» прокурора; ч. 2 ст. 39 містить положення про те, що керівник органу досудового розслідування уповноважений визначати слідчого (слідчих), який буде здійснювати досудове розслідування ... та здійснювати інші повноваження передбачені цим кодексом; ч. 5 ст. 40 закріплює положення в відповідності до якого слідчий здійснюючи свої повноваження є самостійним у своїй процесуальній діяльності; ст. 50 передбачає перелік документів, що підтверджують повноваження захисника; ст. 388 визначаючи порядок приведення присяжних до присяги у ч. 2

закріплює положення, в відповідності до якого текст присяги зачитує кожен присяжний, після чого підтверджує, що його права, обов'язки та компетенція йому зрозумілі; тощо. Взагалі термін «повноваження» є більш вживаним ніж «компетенція».

Неоднозначність спостерігається і в законах України. Наприклад, у ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 року йдеться про здійснення обов'язків підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, відповідно до їх повноважень, а в відповідності до статті 14 нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності здійснює прокурор в межах своєї компетенції.

Стаття 21 Закону України «Про попереднє ув'язнення» від 30 червня 1993 року зазначає, що працівники місць попереднього ув'язнення в межах повноважень, наданих цим Законом та іншими законодавчими актами, самостійно приймають рішення і несуть за свої протиправні дії або бездіяльність дисциплінарну чи кримінальну відповідальність.

Чинний Закон України «Про прокуратуру» містить і термін «повноваження» і «компетенція». Так стаття ч.1 ст.3 Закону передбачає повноваження прокурорів, а ч. 2 ст. 3 вказує, що органи прокуратури у встановленому порядку в межах своєї компетенції вирішують питання, що впливають із загальноновизнаних норм міжнародного права, а також укладених Україною міждержавних договорів. Обидва терміни використовуються і у ст. 10-1. Термін «повноваження» використовується частіше - у ст. 7, 15, 35, термін «компетенція» міститься у ст.12.

У проекті Закону України «Про прокуратуру» № 3001-4 від 4.09.2001 року у ст. 9 ч.4 зазначається, що Генеральний прокурор України в межах своїх повноважень видає накази і розпорядження, ст. 13 передбачає дострокове припинення повноважень Генерального прокурора України. У ст. 45 міститься, що прокурор у межах своєї компетенції має ряд повноважень

щодо нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність.

Така ж ситуація спостерігається і при аналізі змісту проекту Закону України «Про прокуратуру» № 2491 від 14.04.2009 року, в якому мова йде і про те, що прокурор приймає рішення в межах своїх повноважень самостійно (ст. 6), і про те, що порушення кримінальної справи і здійснення розслідування стосовно прокурора є виключною компетенцією прокуратури (ст. 8), і про те, що звернення, які поступають до прокуратури розглядаються прокурором до компетенції якого належить вирішення питань, викладених у ньому (ст. 11), стаття 23 містить перелік повноважень Генерального прокурора одним з яких відповідно до п. 4 є визначення компетенції органів, закладів і установ прокуратури. Тобто досить широко вживається і термін «повноваження» і «компетенція», який загалом у проекті вживається шістнадцять разів.

Нормативно-правові акти прокуратури також містять термін «компетенція», але він є не досить вживаним. Наприклад, він вживається лише один раз у «Положенні про прокурорів-криміналістів органів прокуратури» від 05.12.2008 року № 64 у п. 1.3, в якого мова йде про визначення поняття прокурора-криміналіста, яким є прокурори управлінь і відділів прокуратур, які діють у межах своєї компетенції [23], у Наказі Генерального прокурора України «Про організацію представництва прокурором в суді інтересів громадянина або держави та її захисту при виконанні судових рішень» від 29.11.2006 № 6 гн у п. 12 якого Генеральний прокурор наказує прокурорам усіх рівнів у межах своєї компетенції забезпечувати своєчасне реагування на незаконні рішення суду [24], у Наказі Генерального прокурора України «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами Державної митної служби та Державної прикордонної служби України» від 08.06. 2006 року № 4/4гн у п. 5.1 якого Генеральний прокурор наказує Прокурорам Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя у межах своєї компетенції безпосередньо

здійснювати нагляд за додержанням законів митними та прикордонними органами [25], у Наказі Генерального прокурора України «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність» від 19.09.2005 року № 4/1гн в якому п. 8 наказується керівництву і відповідним структурним підрозділам Генеральної прокуратури, до компетенції яких віднесений нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю, забезпечити контроль за організацією нагляду за виконанням законодавства при здійсненні оперативно-розшукової діяльності [26]. Також термін «компетенція» використовується лише один раз у Наказах Генерального прокурора України «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян» від 06.04.2011 року № 7 гн; «Про особливості організації роботи прокуратур міст з районним поділом» від 30.12.2010 року № 1/2 гн; «Про організацію роботи органів прокуратури України з реалізації принципу гласності» від 14.06.2006 року № 11 гн.

У Наказі Генерального прокурора України «Про організацію роботи та контроль виконання в органах прокуратури України» від 19 січня 2004 року № 1 термін «компетенція» вживається у п. 2.3 та п. 2.4 в яких мова йде про органи прокуратури в межах компетенції яких є проведення міжвідомчих нарад та контроль за виконанням узгоджених заходів [27].

Найбільш вживаним термін «компетенція» є в Інструкції про порядок розгляду і вирішення звернень та особистого прийому в органах прокуратури України затвердженою Наказом Генерального прокурора «Про організацію роботи з розгляду і вирішення звернень та особистого прийому в органах прокуратури України» від 21.06.2011 року № 9 гн, він використовується одинадцять разів (у п. 1.1, 2.4, 3.5, 3.8, 3.13, 3.15, 3.16, 7.3, 7.8) [28] та у Наказі Генерального прокурора «Про особливості діяльності військових прокуратур» від 04.04.2011 року № 12 гн (п'ять разів).

У Наказах Генерального прокурора України «Про підслідність кримінальних справ слідчим військових прокуратур» від 30.03. 2009 року № 23, «Про організацію роботи з питань первинного обліку, ведення статистичної звітності в органах прокуратури та нагляду за обліком злочинів» від 26.12.2005 року № 1/3 гн, «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство» від 19.09.2005 рок № 4 гн, «Про затвердження Інструкції про порядок приймання, реєстрації та розгляду в органах прокуратури України заяв і повідомлень про злочини» від 24.06.2004 року № 66/13-ок взагалі не зустрічається термін «компетенція»

Проаналізувавши зазначені положення можна зробити висновок, що по-перше, у національному праві під компетенцією розуміють коло проблем, питань, які повинен вирішувати державний орган, та повноваження, які йому надані для виконання покладених на нього завдань. І по-друге, компетенція явище складне, динамічне, яке чітко не визначено ні законодавством, в тому числі кримінально-процесуальним, ні досліджено на належному рівні в теорії кримінального процесу, що у свою чергу ускладнює розуміння і застосування законодавства на практиці.

Оскільки, поняття «компетенція» є визначальним та більш ґрунтовним серед понять «правовий статус», «процесуальні повноваження», «повноваження», «права та обов'язки», слід погодитись з думкою тих авторів, які пропонують закріпити на законодавчому рівні поняття «компетенція» як ключове [29, с. 22-23].